

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Specjalista resocjalizacji

(263505)

Specjaliści do spraw społecznych

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Specjalista resocjalizacji (263505)

Specjaliści do spraw społecznych

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Specjalista resocjalizacji (263505)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [198]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): <https://www.google.pl/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwirhJ6gku3dAhWmlYsKHb4RBiUQjRx6BAgBEAU&url=https%3A%2F%2Fwww.nu.nl%2Fpolitiek%2F2663602%2Fstaatssecretaris-wil-jongeren-niet-alleen-in-jeugdgevingenis.html&psig=AOvVaw31kDY-jPbGUK-UYPIPEuhz&ust=1538754707361018>
[dostęp: 31.10.2018].

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący.....	3
2. OPIS ZAWODU.....	4
2.1. Synteza zawodu.....	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy).....	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	8
2.7. Zawody pokrewne	9
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	9
3.1. Zadania zawodowe	9
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie działań w zakresie resocjalizacji podopiecznych ...	9
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Prowadzenie działań środowiskowych.....	10
3.4. Kompetencje społeczne.....	11
3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	11
3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji.....	12
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO.....	12
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	12
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	13
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	14
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	14
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	15
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	15
7. SŁOWNIK POJĘĆ	16
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	16
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	19

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Specjalista resocjalizacji 263505

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Specjalista do spraw profilaktyki społecznej i resocjalizacji.
- Specjalista do spraw resocjalizacji.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 2635 Social work and counselling professionals.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspertki:

- Milena Miałkowska-Kozaryna – Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, Warszawa.
- Magdalena Sławińska – Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa.
- Mateusz Trochymiak – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Zdzisław Czajka – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Maciej Gruza – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Urszula Jeruszka – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Barbara Sajkiewicz – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ireneusz Woźniak – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Maciej Rutkowski – Zakład Poprawczy w Białymstoku, Białystok.
- Hanna Walicka-Marek – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Tychy.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Agnieszka Furmańska – Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA, Warszawa.
- Borysław Madeja – Okręgowa Izba Radców Prawnych w Katowicach, Katowice.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Specjalista resocjalizacji działa na rzecz przystosowania osób do życia w danej zbiorowości. Wpływa na proces kształtowania norm społecznych i wartości osób, które z różnych względów zostały wykluczone z życia społecznego lub takich, których charakteryzują zachowania dewiacyjne⁴. Dokonuje diagnozy sytuacji oraz opracowuje plan pracy resocjalizacji¹ osoby, uwzględniając przy tym środowisko, w którym funkcjonuje.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Specjalista resocjalizacji jest zawodem ukierunkowanym na wsparcie osób doświadczających wykluczenia społecznego i charakteryzujących się zachowaniem niezgodnym z obowiązującymi normami społecznymi. Specjalista resocjalizacji świadczy pomoc osobom przebywającym w aresztach śledczych, zakładach karnych i poprawczych, ośrodkach socjoterapeutycznych i wychowawczych lub schroniskach dla nieletnich, a także w szkole, rodzinie czy w zakładzie pracy.

Praca specjalisty resocjalizacji polega na oddziaływaniu na sposób myślenia i zachowanie podopiecznego poprzez wykorzystanie wiedzy z zakresu psychologii, pedagogiki i socjologii. Praca wykonywana przez specjalistę resocjalizacji ma na celu profilaktykę i przeciwdziałanie patologiom społecznym, a jej efektem ma być zaprzestanie przez osobę zachowania autodestrukcyjnego³ i zagrażającego bezpieczeństwu i komfortowi życia członków najbliższego środowiska i pozostałych członków społeczności.

Specjalista resocjalizacji pracuje najczęściej z osobami niedostosowanymi społecznie, skazanymi za popełnione przestępstwo i byłymi więźniami. Osoba zatrudniona w tym zawodzie uczestniczy także w pracach mających na celu resocjalizację danego obszaru (lokalnej społeczności), np. poprzez tworzeniu strategii przeciwdziałania zjawiskom patologicznym, a także współpracuje z innymi instytucjami z obszaru pomocy społecznej i zwalczania przestępczości.

WAŻNE:

Pracę w zawodzie **specjalista resocjalizacji** regulują odpowiednie przepisy wynikające z miejsca zatrudnienia i instytucji, w której wykonywana jest praca. Z tego też względu osoba pracująca w tym zawodzie powinna na bieżąco uzupełniać swoją wiedzę z tego zakresu.

Sposoby wykonywania pracy

Pracownik w zawodzie **specjalista resocjalizacji** wykonuje pracę polegającą m.in. na:

- planowaniu i realizowaniu działań resocjalizacyjnych w placówkach wsparcia dziennego, interwencyjnych i terapeutycznych,
- rozpoznawaniu i diagnozowaniu sytuacji problemowych wymagających profilaktyki lub resocjalizacji wśród więźniów oraz osób niedostosowanych społecznie,

- prowadzeniu pracy socjalnej z byłymi więźniami w celu zapobieżenia ponownemu wejściu w konflikt z prawem i ich asymilacji do życia społecznego,
- prowadzeniu działalności pedagogiczno-resocjalizacyjnej w zakresie profilaktyki kryminologicznej i resocjalizacji w placówkach edukacyjnych oraz w środowisku otwartym, w szkołach, ośrodkach socjoterapeutycznych i wychowawczych, zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich i rodzinach patologicznych,
- organizowaniu lokalnych strategii przeciwdziałania różnym zjawiskom patologii społecznej: agresji szkolnej, przemocy domowej, agresji dzieci i młodzieży, agresji jednostek w obszarach publicznych, alkoholizmowi, narkomanii, przestępczości, nieprzestrzeganiu prawa,
- prowadzeniu działalności w zakresie profilaktyki i resocjalizacji na ulicach i podwórkach jako streetworker (pedagog ulicy, psycholog podwórkowy itp.).

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2 i 3.3. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Specjalista resocjalizacji wykonuje swoją pracę w biurze, jak i w przystosowanym do tego pomieszczeniu zapewniającym dyskrecję lub w terenie, w placówkach pobytu podopiecznych, tj. zakładach karnych i poprawczych, ośrodkach socjoterapeutycznych i wychowawczych, schroniskach dla nieletnich, izbach dziecka bądź innych placówkach o charakterze opiekuńczo-wychowawczym.

Specjalista resocjalizacji często współpracuje z innymi specjalistami z instytucji zajmujących się socjalizacją, szeroko pojętą pomocą społeczną, terapią lub wychowaniem do życia w rodzinie. Wykonywanie tego zawodu wymaga mobilności i gotowości do realizacji powierzonych zadań w zmieniających się warunkach pracy i z różnymi grupami odbiorców (podopieczni / beneficjenci).

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Specjalista resocjalizacji w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- komputer z typowym oprogramowaniem biurowym lub dedykowanym oprogramowaniem umożliwiającym przygotowywanie prezentacji, zbieranie materiałów i danych niezbędnych do planowania i przygotowywania pracy,
- oprogramowanie do edycji tekstu (np. MS Office), przeglądania zasobów internetu, wysyłania i odbierania poczty elektronicznej,
- typowe urządzenia biurowe, takie jak drukarka, ksero, faks, skaner,
- telefon stacjonarny i komórkowy.

Organizacja pracy

Specjalista resocjalizacji zazwyczaj pracuje w stałych godzinach, w jednozmianowym, ośmiogodzinnym systemie pracy. W zależności od miejsca zatrudnienia możliwa jest inna organizacja czasu pracy, np. praca zmianowa. W zależności od pełnionych funkcji i typu podopiecznych, specjalista resocjalizacji może być wzywany do nagłych sytuacji wymagających podjęcia interwencji w miejscu pobytu podopiecznego. Często współpracuje też z pracownikami innych instytucji i zasiada w komisjach oceniających sytuacje podopiecznych.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

W trakcie wykonywania zadań służbowych **specjalista resocjalizacji** narażony jest na stres wywołany:

- postawą i zachowaniem podopiecznych,
- wieloaspektowością i złożonością problemów podopiecznych,
- odpowiedzialnością za dokonanie trafnej diagnozy i dobranie odpowiednich metod i form pracy z podopiecznym.

W niektórych sytuacjach specjaliści resocjalizacji mogą być narażeni na uszczerbek na zdrowiu wynikający z zachowania podopiecznych. Niektórzy z podopiecznych mogą przejawiać agresywną postawę i stosować przemoc słowną i fizyczną w stosunku do pracownika. W tym zawodzie, stosunkowo częściej niż w innych, istnieje możliwość wystąpienia chorób związanych ze stresem, w związku z pracą z osobami agresywnymi, skazanymi, niepełnosprawnymi czy zażywającymi substancje psychoaktywne. Osoby pracujące na stanowisku specjalisty resocjalizacji często są narażone na zjawisko wypalenia zawodowego. Jest to skutek pracy w sytuacjach stresogennych oraz często następstwo braku wyraźnych efektów pracy.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **specjalista resocjalizacji** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność układu krążenia,
- sprawność układu oddechowego,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu mięśniowego,
- sprawność narządów równowagi,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- ostrość słuchu,
- ostrość wzroku,
- rozróżnianie barw,
- zmysł równowagi,
- zręczność rąk i palców,
- spostrzegawczość;

w kategorii sprawności i zdolności

- uzdolnienia pedagogiczne,
- predyspozycje do postępowania z ludźmi,
- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- dobra pamięć,
- zdolność podejmowania szybkich decyzji,
- zdolność analizowania i systematyzowania złożonych problemów,
- zdolność analizowania sytuacji i podejmowania ryzyka,
- zdolność do wchodzenia w różnorodne role społeczne,
- zdolność do przestrzegania reguł, przepisów i standardów,
- zdolność nawiązywania kontaktu z ludźmi,

- zdolność skutecznego przekonywania,
- współdziałanie i współpraca w zespole;

w kategorii cech osobowościowych

- gotowość do współdziałania,
- gotowość do pracy w warunkach izolacji społecznej,
- gotowość do pracy w różnych warunkach środowiskowych,
- komunikatywność,
- odpowiedzialność za innych,
- empatia,
- asertywność,
- samodzielność,
- samokontrola,
- systematyczność,
- dyspozycyjność,
- wytrzymałość na długotrwały wysiłek psychiczny,
- odporność emocjonalna,
- szacunek dla godności człowieka,
- kontrolowanie własnych emocji,
- radzenie sobie ze stresem,
- rzetelność,
- ciekawość poznawcza,
- dążenie do osiągania celów,
- gotowość do ustawicznego uczenia się oraz dzielenia się wiedzą.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.4. Kompetencje społeczne; 3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Praca **specjalisty resocjalizacji** pod względem wydatku energetycznego należy do prac lekkich. Jednakże występuje w niej duże obciążenie psychiczne związane np. z analizowaniem sytuacji i podejmowaniem ryzyka, rozwiązywaniem problemów, podejmowaniem decyzji, negocjowaniem, przekonywaniem i motywowaniem podopiecznych.

Nie ma istotnych przeszkód zdrowotnych dla wykonywania pracy w zawodzie specjalista resocjalizacji, z wyłączeniem niepełnosprawności intelektualnej, która może być przeszkodą do wykonywania pracy zgodnie z oczekiwaniami klientów i pracodawcy. Przeciwwskazaniem do podjęcia pracy w zawodzie mogą być m.in. zaburzenia układu krążenia, oddechowego, nerwowego i trawiennego oraz nosicielstwo chorób zakaźnych.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie **specjalista resocjalizacji** preferowane jest ukończenie studiów wyższych I i II stopnia na kierunku np.:

- pedagogika,
- resocjalizacja,
- praca socjalna,
- psychologia,
- nauki o rodzinie,
- socjologia.

Możliwe jest także zdobycie wykształcenia wyższego na innym kierunku i uzupełnienie kwalifikacji studiami podyplomowymi lub kursami kwalifikacyjnymi z zakresu resocjalizacji.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie **specjalista resocjalizacji** preferowani są kandydaci, którzy legitymują się dyplomem licencjata lub magistra w zakresie nauk społecznych (np. pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, socjologia, praca socjalna), nauki o rodzinie lub na innym kierunku, którego program obejmuje resocjalizację, pracę socjalną lub pedagogikę opiekuńczo-wychowawczą.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Droga awansu zawodowego dla zawodu **specjalista resocjalizacji** jest bardzo zróżnicowana i zależy od instytucji, w której pracownik jest zatrudniony. Specjalista resocjalizacji może awansować na kierownika / dyrektora placówki penitencjarnej, zakładu poprawczego, szkoły lub placówki edukacyjnej czy placówki dla osób uzależnionych.

W instytucjach pomocy społecznej specjalista resocjalizacji może pracować jako specjalista pracy socjalnej, pracownik socjalny czy asystent rodziny, z możliwością awansu pionowego. Może też ubiegać się o stanowisko kuratora sądowego po odbyciu aplikacji kuratorskiej.

Specjaliści resocjalizacji przygotowani są także do działalności w placówkach pozarządowych zajmujących się organizacją środowiska społecznego, diagnozowaniem osób i grup doświadczających trudności w funkcjonowaniu społecznym, jak i w placówkach mających za zadanie reagować na problemy wynikające z patologii społecznych.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Specjalista resocjalizacji może potwierdzić swoje kompetencje zawodowe uzyskując tytuł licencjata lub magistra na kierunkach społecznych w zakresie pedagogiki, psychologii, resocjalizacji, nauki o rodzinie, socjologii i/lub dyplom ukończenia studiów podyplomowych w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej.

Może również potwierdzać dodatkowe kwalifikacje, uczestnicząc w specjalistycznych szkoleniach, przydatne do wykonywania zawodu specjalista resocjalizacji, np. dotyczące pracy w sytuacjach stresowych, socjoterapii czy stosowania technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **specjalista resocjalizacji** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Kurator sądowy	263501
Specjalista poradnictwa psychospołecznego i rodzinnego	263503
Specjalista pracy socjalnej	263504
Wychowawca w jednostkach penitencjarnych	263506

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **specjalista resocjalizacji** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Diagnozowanie sytuacji podopiecznego i planowanie działań ukierunkowanych na zmianę jego postawy i sytuacji życiowej.
- Z2 Realizowanie zaplanowanych działań i ocenianie postępów podopiecznego w procesie zmiany.
- Z3 Prowadzenie działalności w zakresie resocjalizacji i profilaktyki w środowisku lokalnym.
- Z4 Współdziałanie z lokalnymi organizacjami i instytucjami w zakresie rozwiązywania istniejących problemów środowiska lokalnego.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie działań w zakresie resocjalizacji podopiecznych

Kompetencja zawodowa Kz1: Prowadzenie działań w zakresie resocjalizacji podopiecznych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Diagnozowanie sytuacji podopiecznego i planowanie działań ukierunkowanych na zmianę jego postawy i sytuacji życiowej	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Metody identyfikacji problemów podopiecznego; • Metody oceny poziomu zagrożenia, jakie może stwarzać podopieczny wobec siebie lub innych osób z jego otoczenia; • Metody i standardy oceny podopiecznego w zakresie czynionych postępów i zmiany postępowania; • Zasady tworzenia postpenitencjarnych programów usamodzielnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Identyfikować problemy i przyczyny zachowania podopiecznych i czynniki je aktywujące; • Oceniać zagrożenie, jakie może stworzyć podopieczny w stosunku do siebie i osób z jego otoczenia; • Oceniać postępy w pracy z podopiecznym i rozpoznawać symptomy zmian w jego zachowaniu oraz w środowisku, w którym funkcjonuje; • Tworzyć indywidualne postpenitencjarne programy usamodzielnienia.

Z2 Realizowanie zaplanowanych działań i ocenianie postępów podopiecznego w procesie zmiany	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Mechanizmy i warunki socjalizacji i resocjalizacji jednostek; • Metody i standardy pracy z podopiecznym; • Metody i warunki skutecznej komunikacji z podopiecznym; • Wybrane przepisy z zakresu prawa karnego i cywilnego, prawa rodzinnego i opiekuńczego, pomocy społecznej i pieczy zastępczej; • Przepisy i procedury obowiązujące w środowisku lub w instytucjach, w których prowadzona jest resocjalizacja podopiecznego; • Zasady etyki i standardy pracy z podopiecznym; • Metody oceny sytuacji życiowej i środowiska, w jakim funkcjonuje dana osoba. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzić socjalizację i resocjalizację jednostek; • Dostosowywać plan/ program pracy z podopiecznym do potrzeb i możliwości podopiecznego określonych w ramach diagnozy; • Prowadzić komunikację z podopiecznym w sposób budzący zaufanie; • Prowadzić działania mające na celu resocjalizację podopiecznego z poszanowaniem przepisów prawa i zasad etycznych; • Przestrzegać procedur i standardów obowiązujących w miejscu pracy z podopiecznym; • Prowadzić wsparcie zgodnie z obowiązującymi zasadami prawa i etyki zawodowej; • Oceniać możliwości i zasoby podopiecznego w zakresie realizacji postawionych celów resocjalizacji.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Prowadzenie działań środowiskowych

Kompetencja zawodowa Kz2: Prowadzenie działań środowiskowych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z3, Z4, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z3 Prowadzenie działalności w zakresie resocjalizacji i profilaktyki w środowisku lokalnym	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Metody <u>streetworkingu</u>²; • Metody diagnozy problemów występujących w środowisku lokalnym; • Metody prowadzenia działalności pedagogiczno-resocjalizacyjnej w zakresie profilaktyki w środowisku otwartym; • Dynamikę, funkcję i metody wzbudzania i podtrzymywania zaangażowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizować działania pedagogiczno-resocjalizacyjne metodami streetworkingu; • Diagnozować i oceniać sytuację w środowisku lokalnym w zakresie występujących problemów społecznych i zjawiska przestępczości; • Prowadzić działalność pedagogiczno-resocjalizacyjną w zakresie profilaktyki w środowisku otwartym; • Podtrzymywać zaangażowanie podopiecznych.

Z4 Współdziałanie z lokalnymi organizacjami i instytucjami w zakresie rozwiązywania istniejących problemów środowiska lokalnego	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
<ul style="list-style-type: none"> • Zasady działania instytucji penitencjarnych, placówek wsparcia, placówek opiekuńczo-wychowawczych, pomocy społecznej, placówek edukacyjnych oraz kuratorium; • Kompetencje specjalistów działających w obszarze wsparcia psychologicznego (pedagogów, psychologów, terapeutów), pracowników instytucji pomocy społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozróżniać zadania wykonywane przez instytucje penitencjarne, placówki wsparcia, placówki opiekuńczo-wychowawcze, pomocy społecznej, edukacyjne oraz kuratorium; • Współpracować z pozostałymi specjalistami z zakresu wsparcia psychologicznego (pedagogami, psychologami, terapeutami), pracownikami instytucji pomocy społecznej,

<p>pracowników Służby Więziennej oraz kuratorium;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funkcje i zadania organizacji samorządowych i pozarządowych w zakresie działalności środowiskowej i wsparcia lokalnego; • Zasady tworzenia lokalnych strategii wyznaczających działania profilaktyczne i prewencyjne w zakresie problemów społeczności lokalnej (przestępczości, przemocy, nadużywania alkoholu, sytuacji nieletnich itp.). 	<p>pracownikami Służby Więziennej oraz kuratorium;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Określać przy współpracy z organizacjami samorządowymi i pozarządowymi zapotrzebowanie lokalne na działania o charakterze pedagogiczno-resocjalizacyjnym w lokalnym środowisku; • Współtworzyć lokalne strategie zmierzające do rozwiązania problemów społeczności.
--	---

3.4. Kompetencje społeczne

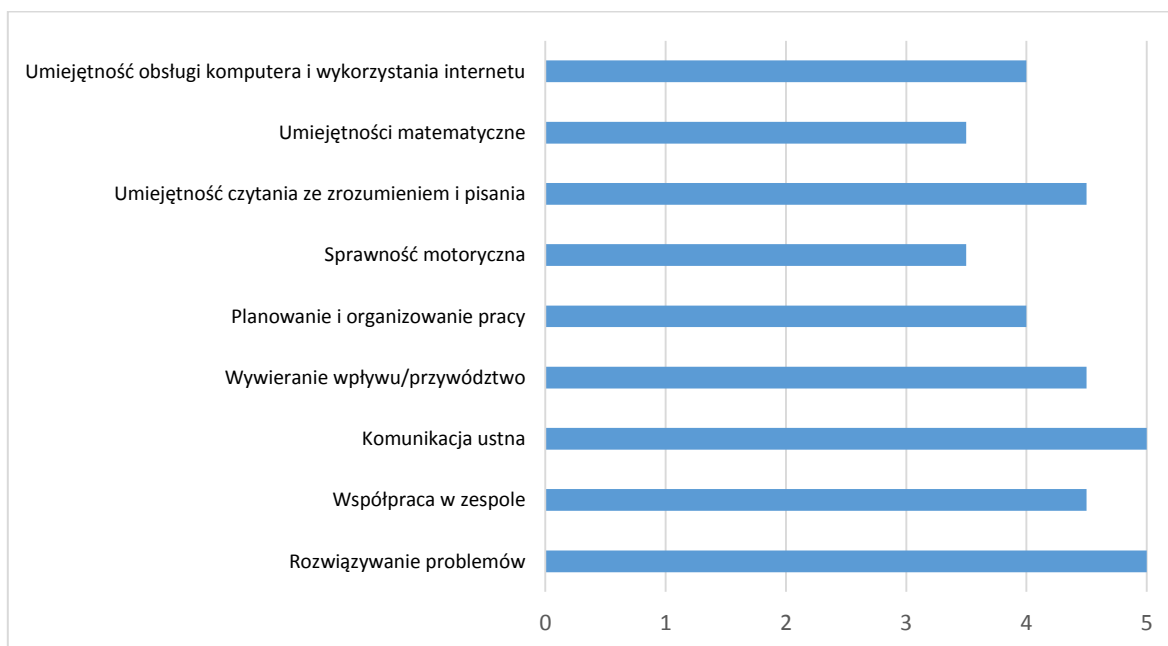
Pracownik w zawodzie **specjalista resocjalizacji** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki podejmowanych działań w zakresie tworzenia i realizowania planów i programów pracy resocjalizacyjnej z podopiecznym.
- Przyjmowania odpowiedzialności za rolę, jaką pełni, w szczególności w kontekście wpływu na sytuację jednostek, grup i środowiska lokalnego.
- Podejmowania optymalnych decyzji w zakresie diagnozy i oceny sytuacji podopiecznego.
- Podnoszenia kompetencji zawodowych w kontekście zmian prawnych i nowych metod pracy resocjalizacyjnej.
- Wykazywania empatii, pomocy w identyfikowaniu potrzeb, udzielania informacji pozwalających na wspieranie osób i rodzin w wyjściu z trudnej sytuacji życiowej.

3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **specjalista resocjalizacji**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **specjalista resocjalizacji**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **specjalista resocjalizacji** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Zatrudnienie w zawodzie **specjalista resocjalizacji** oferują instytucje rządowe, jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe. Specjalista resocjalizacji może się ubiegać o zatrudnienie w:

- świetlicach i ośrodkach socjoterapeutycznych,
- młodzieżowych ośrodkach wychowawczych,
- pogotowiach opiekuńczych,
- ośrodkach rehabilitacyjno-readaptacyjnych dla uzależnionych,
- świetlicach środowiskowych,
- zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich,
- policyjnych izbach dziecka,
- policyjnych komórkach do spraw nieletnich i patologii,
- sądach rejonowych, w wydziałach rodzinnych i nieletnich,
- zakładach karnych,
- ośrodkach interwencji kryzysowej,
- rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych oraz opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów,
- placówkach oświatowych.

Obecnie (2018 r.) zapotrzebowanie na pracę specjalistów resocjalizacji jest wysokie i nie zmienia się od lat. Wiąże się to z rozwojem systemu opieki wychowawczej i penitencjarnej, a także z rosnącym zapotrzebowaniem na usługi pedagogiczno-resocjalizacyjne o charakterze profilaktycznym w szkołach i środowiskach lokalnych.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy**:
<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:
<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Podjęcie pracy w zawodzie **specjalista resocjalizacji** możliwe jest po ukończeniu kierunkowych studiów z zakresu nauk społecznych (pedagogiki, psychologii, socjologii, resocjalizacji, polityki społecznej itp.) w ramach specjalizacji związanej z pedagogiką resocjalizacyjną. Możliwe jest też zdobycie wykształcenia spoza obszaru nauk społecznych i ukończenie studiów podyplomowych w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej.

Kształcenie specjalistów resocjalizacji prowadzą szkoły wyższe (publiczne i niepubliczne) na kierunkach z obszaru nauk społecznych oraz na studiach podyplomowych.

Szkolenie

Osoby pracujące w zawodzie **specjalista resocjalizacji** mają możliwość udziału w:

- szkoleniach dających możliwość odbycia specjalizacji zawodowej, np. w zakresie zawodu pracownika socjalnego lub specjalisty pracy socjalnej,
- kursach dających możliwość aplikacji na stanowisko kuratora sądowego,
- szkoleniach i kursach (realizowanych przez firmy komercyjne, organizacje zawodowe profesjonalne oraz szkoły wyższe).

Szkolenia i kursy w tym zakresie prowadzone są przez liczne instytucje działające na terenie Polski, takie jak szkoły wyższe, instytucje szkoleniowe, organizacje pozarządowe.

Z reguły organizatorzy tych szkoleń poświadczają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

Specjalista resocjalizacji może również doskonalić swoją wiedzę i umiejętności samodzielnie, korzystając ze specjalistycznej literatury oraz czasopism branżowych.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wybiezstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod>

<https://zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2018 r.) wynagrodzenie osób pracujących w zawodzie **specjalista resocjalizacji** kształtuje się najczęściej w granicach od 2300 zł do 4500 zł brutto miesięcznie. Wynagrodzenie specjalistów resocjalizacji zależy m.in. od:

- rodzaju instytucji, w której jest zatrudniony (zakłady karne, placówki opiekuńczo-wychowawcze, szkoły, poradnie, kuratorium itp.),
- pełnionych funkcji i doświadczenia zawodowego,
- regionu Polski,
- wielkości miejscowości.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczegolach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **specjalista resocjalizacji** możliwe jest zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami.

Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z dysfunkcją słuchu (03-L), jeśli posiadana wada nie utrudnia skutecznej komunikacji,
- z dysfunkcją narządu wzroku (04-O), jeśli posiadana wada wzroku skorygowana odpowiednimi szklami lub soczewkami umożliwia prawidłowe wykonywanie czynności służbowych,

- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych i górnych (05-R), która nie wyklucza stania i chodzenia, w tym samodzielnego przemieszczania się, posługiwania się komputerem oraz należytego wykonywania zadań zawodowych.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10.2018 r.

- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 969).
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 682, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (Dz. U. Nr 296, poz. 1755).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 487).

Literatura branżowa:

- Ambrozik W., Kieszko A.: Współczesne dylematy resocjalizacyjne. W stronę twórczej resocjalizacji. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Markowi Konopczyńskiemu. IMPULS, 2018.
- Becker-Pestka D.: Etos służby w pracy personelu resocjalizacyjnego. ColloQuium Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych Kwartalnik. WSB w Gdańsku, nr 4/2014.
- Gaś Z.B.: Efektywność instytucjonalnych form pomocy na rzecz młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym. Masz Szansę, Lublin 2008.
- Kuć M.: Prawne podstawy resocjalizacji. Wydanie 2. Wydawnictwo C.H. Beck, 2013.
- Konopczyński M.: Metody twórczej resocjalizacji. PWN, Warszawa 2006.
- Rejzner A., Szczepanik P.: Terapia w resocjalizacji. ŻAK, Warszawa 2009.
- Urban B., Stanik J.M.: Resocjalizacja. PWN, Warszawa 2008.
- Wysocka E.: Diagnoza w resocjalizacji. PWN, Warszawa 2008.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Informacja lokalna o zawodzie specjalista resocjalizacji: https://wup.torun.pl/wp-content/uploads/2017/07/PCW%C5%81_20170601_specjalista_resocjalizacji.pdf
- Metody resocjalizacji w placówkach: <https://www.ore.edu.pl/2015/04/metody-pracy-w-placowkach>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Portal Pomocy Społecznej: <http://ops.pl>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>
- Zapotrzebowanie na specjalistów do spraw resocjalizacji: http://www.bc.ore.edu.pl/Content/722/prognoza_miejsca_2014_2015.pdf

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.

Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.

INFORMACJA O ZAWODZIE – Specjalista resocjalizacji 263505

Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: <ul style="list-style-type: none"> – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Resocjalizacja	Ogół zabiegów wychowawczych i terapeutycznych (psycho-korekcyjnych), zmierzających do przywrócenia osobom niedostosowanym społecznie prawidłowego kontaktu ze społeczeństwem.	https://encyklopedia.pwn.pl/szukaj/resocjalizacja.html [dostęp: 31.10.2018]
2	Streetworking	Forma pomocy społecznej, polegająca na pracy z osobami wykluczonymi społecznie, zwłaszcza bezdomnymi, narkomanami i bezrobotnymi, przestępcami itd. w miejscach, w których żyją na co dzień.	http://nowewyrazy.uw.edu.pl/haslo/streetworking.html [dostęp: 31.10.2018]
3	Zachowania autodestrukcyjne	Autodestrukcją nazywamy zachowania agresywne, niekorzystne, bezpośrednio albo pośrednio zagrażające zdrowiu lub życiu. Różne są kryteria klasyfikacji zachowań autodestrukcyjnych. Autoagresja to działanie lub rozmaite zachowania mające na celu spowodowanie psychicznej albo fizycznej szkody; jest to rodzaj agresji skierowanej „do wewnątrz”.	https://www.forumzdrowia.pl/artykul/zachowanie-autodestrukcyjne-mlodziezy-definicje;5923767.html [dostęp: 31.10.2018]
4	Zachowania dewiacyjne	Rodzaj zachowań podejmowanych przez człowieka, które nie są zgodne z normami i wartościami przyjętymi w danej społeczności lub grupie społecznej.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: J. Błuszkowski, Paradoksy normalności i dewiacji, w: M. Karwat, Paradoksy polityki, Warszawa 2005.

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.